

Längs kust och hav

I alla tider har människorna bosatt sig vid kusten. Kust kallas det där land möter hav.

Havet gav människorna mat och samtidigt var det lätt att ta sig fram på vattnet, när det inte fanns några vägar.



Haven runt Sverige

Haven runt Sverige är en del av Nordsjön, som i sin tur är en del av Atlanten. Men alla haven runt vårt land har egna namn. Vid Västkusten ligger Skagerrak och Kattegatt. Badar du på Västkusten känner du att det smakar salt. Alla hav på jorden innehåller saltvatten.

Längre söderut ligger ett sund som heter Öresund. Ett sund är ett smalt vatten, som ligger mellan två landområden.

På Sveriges östra sida ligger Östersjön. Egentligen består Östersjön av flera delar. Ålands hav ligger mellan Uppland och Åland. Norr om Åland ligger Bottenhavet. En smalare del av Bottenhavet kallas för Norra Kvarken. Längst i norr ligger Bottenviken. Havet mellan Finland och Estland heter Finska viken.

Bräckt vatten

I Östersjön är vattnet inte så salt som i andra hav. Vid Ostkusten rinner sötvatten från åar och älvar ut i havet och blandas med saltvattnet. En blandning av saltvatten och sötvatten kallas för bräckt vatten.

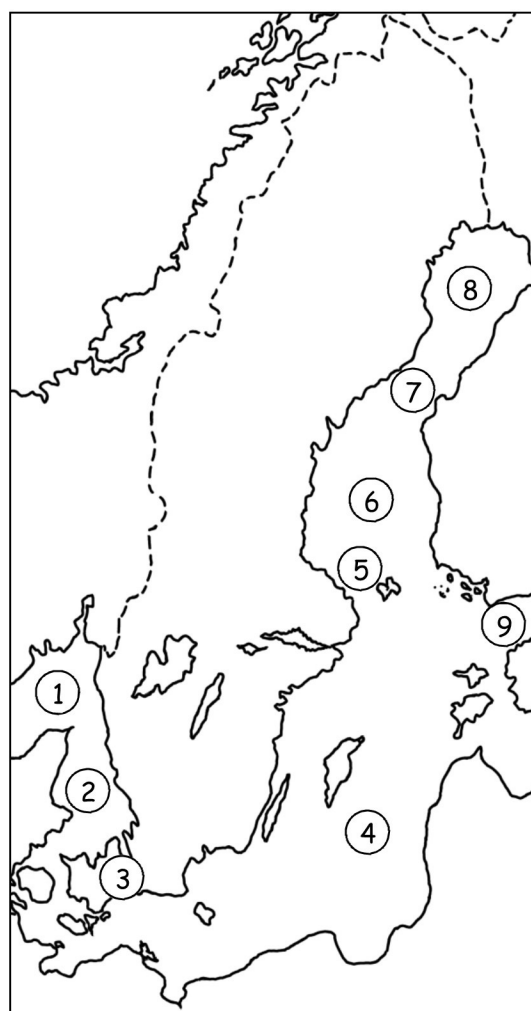
Kusten ser olika ut

Sverige har en väldigt lång kust. Den är mer än 270 mil lång. Sveriges kust brukar delas in i två delar. Den västra sidan brukar kallas för Västkusten och den östra för Ostkusten.

Kusterna runt Sverige ser väldigt olika ut. På många platser längs kusten finns det härliga sandstränder med höga sanddyner.

Västkusten består till stora delar av klippkust. Klipporna har ofta mjuka och runda former. De har blivit slipade av inlandsisen

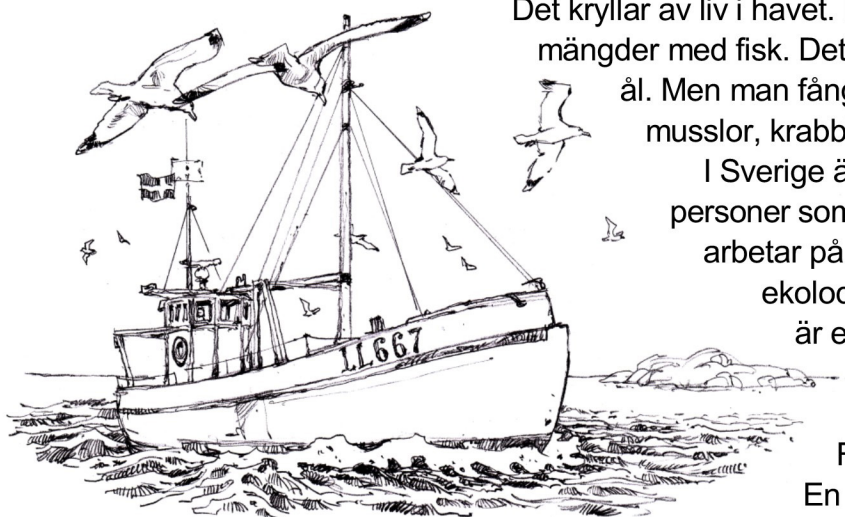
På en del ställen har kusten en skärgård. Det är en kust med många små öar.



Haven runt Sverige

- | | |
|------------------|----------------|
| 1. Skagerrak | 2. Kattegatt |
| 3. Öresund | 4. Östersjön |
| 5. Ålands hav | 6. Bottenhavet |
| 7. Norra Kvarken | 8. Bottenviken |
| 9. Finska viken | |

Fisket i havet



Fiskebåt från Lysekil

Det kryllar av liv i havet. Längs våra kuster fångas det mängder med fisk. Det kan vara torsk, spätta, lax, sill och ål. Men man fångar även skaldjur, som räkor, musslor, krabbor och humrar.

I Sverige är det faktiskt inte mer än 2 000 personer som försörjer sig som fiskare. De flesta arbetar på stora fiskebåtar, som med hjälp av ekolod kan hitta fiskstimmen. Ett ekolod är en apparat, som sänder ljudvågor genom vattnet och på sätt avslöjar var fisken håller till.

Fisken fångas med hjälp av en trål. En trål är ungefär som en stor nätkasse som släpas efter båten.

Fisken finns inte i överflöd

Moderna fiskebåtar kan på kort tid ta upp mycket fisk. Det finns därför risk att vissa fiskarter kan utrotas. För att fisken inte ska ta slut har man infört regler, för hur mycket fisk man får ta upp under ett år. Det kallas för fiskekvot.

Förorenade hav

Nuförtiden kommer det ofta larmrapporter som varnar för att vi håller på att förgifta våra hav. Det beror dels på att vi släpper ut avloppsvatten direkt i havet. Men det beror också på att ett en del gödsel från böndernas åkrar hamnar i havet. Gödseln följer nämligen lätt med bäckar och åar ut i havet. Det kallas för övergödning.

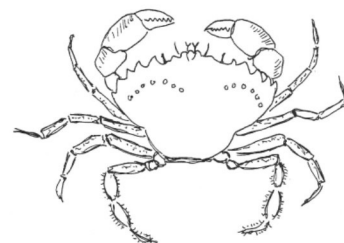
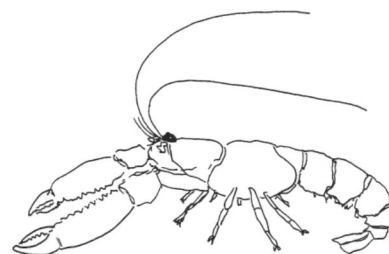
Gödseln blir sedan till näring åt alger. Under sommaren kan algerna bli så många, att vattnet blir alldeles grönaktigt och grumligt. Man brukar kalla det för algblomning.

När algerna sedan dör, förbrukas väldigt mycket syre på havsbotten. Det kallas för bottendöd. Blir syrebristen stor dör även fiskar, andra djur och växter.

Östersjön är ett hav som har stora problem med övergödning, algblomning och bottendöd. Genom att bygga reningsverk och införa lagar som förbjuder giftiga utsläpp, försöker vi skydda djur och växter som lever i havet.

Oljeutsläpp i havet

Ett stort problem för alla hav är oljeutsläpp. Det kan ske när en tankbåt med olja går på grund, eller när tankbåtar olagligt gör ren sina tankar till havs. I båda fallen läcker olja ut i havet. Resultatet blir förödande. Sjöfåglar som blir indränkta i olja dör. Olja som sjunker till botten dödar andra djur och växter.



Hummer och krabba är omtyckta skaldjur.

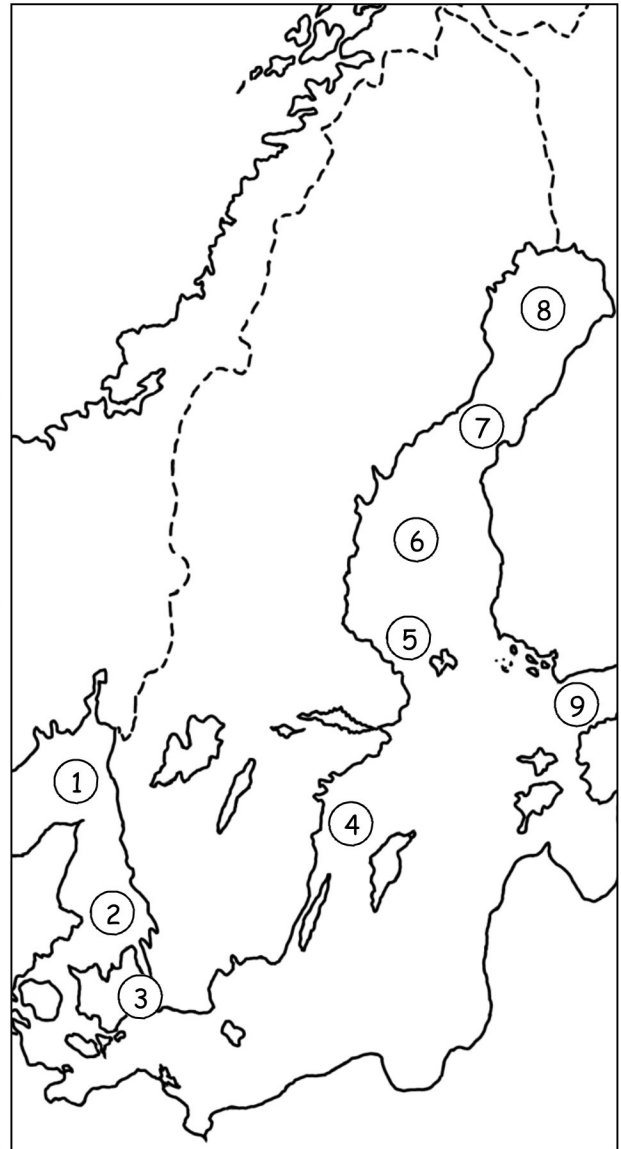


Maneter och sjöstjärnor är känsliga för föroreningar.

Vilka är haven?

1. Vad heter de olika haven och vattnen runt Sverige? Skriv namnen på raderna!

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____



2. Varför är inte vattnet i Östersjön lika salt som vattnet utanför Västkusten?

3. Vilka olika slags kuster kan man hitta i Sverige?

4. Vad är en skärgård?

5. Förklara vad fiskekvot är för något?

6. Vad menas med algblomning?

7. Vad tycker du att man kan göra för att minska riskerna för oljeutsläpp?
